

# I U D A I C A



capitolele ce le citim în *Şema Israel*: „Să le împăreşti în mintea copiilor tăi” (*Deuteronomul*, 6:7), „să-i învăţai pe copiii voştri” (*idem*, 11:19).

• **MAMA.** [...] Mama, alături de tată, care este egal cu ea, și împreună cu Dumnezeu, contribuie la formarea caracterului fiilor. Solomon a spus în proverbele lui: „Ascultă, fiule, învățaturile tatălui tău și nu te lepăda de Legea mamei tale” (*Proverbe*, 1:8). Atât tatăl, cât și mama modelează caracterul fiilor lor și îi instruiesc [...].

• **FIUL.** Ceea ce se spune în *Geneza* (15:2): „Și a spus Abraham: Doamne Dumnezeule, ce-mi vei da mie? Căci mor fără copii” fixează foarte bine locul fiului în viața tatălui. Înțelepții au formulat în mod succint și precis: „Cel ce n-are copii e socotit mort” (*Talmudul Nedarim*, 64, p. II). Rahela a spus-o înaintea acestora, după cum vedem din furia cu care îl înfruntă pe Iacov, pe vremea când era încă steapă: „Dă-mi copii, ori mor!”. Iar în momentul nașterii a spus: „Mi-a luat Dumnezeu rușinea!” (*Geneza*, 28:23). [...] Înțelepții mai spun: „Omul poate să-l

• **TATĂL.** [...] Tatăl are datoria să-și educe fiul și să-l îndrume pe calea cea bună, așa cum se explică în *Mișlei - Cartea Proverbelor*: „Cine-și cruță toiagul său își urăște copilul, iar cine-l iubește îl ceartă la vreme” (13:24). [...] Tatăl este obligat să se preocupe de educația fiilor săi. Această obligație rezultă din lauda adusă faptelor lui Abraham: „Căci Eu îl cunosc și știu că are să poruncească fiilor lui și urmașilor să țină Calea Domnului, făcând dreptate și binefaceri și mergând pe drumul drept” (*Geneza*, 18:19). Același lucru este subliniat și în

invidieze pe oricare dintre semenii lui, dar nu pe fiul său” (*Talmudul Sanhedrin*, 105). Și au mai spus: „Fiii fac pace între tată și mamă. Fiindcă copiii copiii tăi aduc pace Israelului” (*Talmudul Ketubot*, 50).

• **RESPECTUL DATORAT TATĂLUI ȘI MAMEI.** [...] Înțelepții consideră că obligația de a-ți cinști părinții trebuie menținută și după moartea acestora. Ce înseamnă să-ți cinstești părinții după moarte? Dacă cineva a auzit ceva din gura părintelui său, să nu spună: „Așa spunea tatăl meu”, ci „așa spunea tatăl domnului meu, îmi cer iertare pentru el”, iar după ce au

**Respectându-ne făgăduiala din numărul precedent al revistei, inserăm în această nouă pagină - închinată învățaturii și tradițiilor iudaice - o suită de extrase din interesanta lucrare a Marelui Rabin MENACHEM HACOHEH, „Cartea vieții omului”, apărută recent în Editura Hasefer.**

trecut 12 luni de la ziua morții lui se va spune: „Așa spunea tatăl domnului meu, fie-i numele binecuvântat în veci”. Normele care privesc porunca de cinștire a părinților sunt cuprinse în *Mișne Tora* a lui Rambam, Rabi Ben Maimon, în *Halahot Mamrim* (cap. 6), în *Sulhan Aruh* (în cap. 4, *Iore Dea*).

• **PRIVILEGIUL PATRIARHILOR.** [...] Locul pe care îl ocupă în tradiția evreiască părinții neamului, Abraham, Ițhac și Iacov, a făcut ca pomenirea numelui lor să fie pentru evrei un privilegiu al salvării. Când evreii au părăsit în deșert, Moșe a stat în fața lui Dumnezeu rugându-se și implorând, fără să primească răspuns. De îndată ce a spus: „Adu-ți aminte de Abraham, de Ițhac și de Israel, robii Tăi!” (*Exodul*, 32:13). Dumnezeu a răspuns și s-a îndurat de fiii lui Israel [...].

• **TANAHUL** (*Tora scrisă*). [...] *Biblia* a fost dintotdeauna cea mai răspândită carte din lume. În anii 600 e.n. era cunoscută în opt limbi. În anii 1600 era deja tradusă în mai mult de treizeci de limbi; în

zilele noastre, numărul limbilor în care a fost tradusă Biblia se apropie de o mie [...].

• **ȚEDACA** și **HESED** (*pomana și facerea de bine*). [...] Aproape ca s-ar putea spune că

nu există un lucru mai important ca filantropia anonimă, ce poartă numele de *matan be-seter*. În astfel de acte de binefacere, cel care donează nu știe cine este beneficiarul, iar cel care primește nu cunoaște sursa; astfel, donatorul nu se poate lăuda cu ceea ce a făcut, iar cel care primește nu are ocazia să se simtă umilit sau încurcat la vederea celui care i-a făcut binele [...].

• **SALVAREA VIETII OMENESTI ARE PRIORITY FAȚĂ DE LEGILE ȘABATULUI.** În ciuda interdicției foarte stricte care privește lucrul în ziua de Șabat, în toate cazurile în care viața unui om este în pericol, se admite, și chiar este obligatoriu, să se facă tot ce este necesar pentru a-i salva viața. Orice lucru îndeplinit în ziua de Șabat cu scopul salvării unei vieți omeneste este mai mult decât admis, el reprezintă o datorie sacră, o poruncă [...].

• **SULUL ESTEREI.** Lucrul esențial în sărbătoarea de Purim este lectura în public a *Sulului Esterei*. Aceasta este prima și cea mai importantă poruncă a sărbătorii. Înțelepții au atras atenția asupra importanței *Sulului Esterei*. În consecință, în *Talmud* există un tratat special care cuprinde toate legile și normele halahice legate de *Sulul Esterei*, specificându-se chiar mai mult: „La vremea când va veni Mesia, toate *Cărțile Profeților* și toate *Cronicile* nu vor mai fi valabile, în afară de *Sulul Esterei*, fiindcă acesta este ca cele cinci cărți ale *Torei* și ca legile orale ale *Torei*, care nu vor fi anulate niciodată” [...].

(În numărul viitor, continuăm publicarea extraselor)

## Dr. MEYR BECK - viața și opera

În 1925, apărea de sub teascurile tipografiei „Curierul judiciar” de pe lângă Palatul de Justiție o carte broșată, „Cuvânt de omagiu”, adus celui ce a fost dr. M. Beck. „Un mormânt îngust poate să cuprindă trupul plâpând, ce a adăpostit un suflet mare”, se spune în „Cuvântul de introducere”. Erudit, extrem de modest, el nu și-a scris, din păcate, memoriile, dar „știa să-și povestească până la ultimul amănunt toate peripețiile vieții sale”, avea umor, o minte ascuțită, era generos. În urma sa au rămas un lexicon ebraic-român, un dicționar neoebraic, o arhivă bogată în scrisori, documente, mii de predici scrise, discursuri, conferințe, măturii ale relațiilor sale întinse cu comunități, loji „B'nai B'rith” din țară și din străinătate. S-a ocupat de personalități ale istoriei și culturii iudaice, ca Ben Zakai, Ezra, Uriel Acosta, Spinoza, de literatură, Psalmi, a întocmit un Sidur etc. A colaborat la „Revista israelită”, la publicații românești, a participat la polemici pe teme iudaice, a susținut acțiuni filantropice. Cu prilejul aniversării a 40 de ani de funcționare ca predicator și rabin la Templul Coral, dr. M. Beck a scris o autobiografie pe care a încredințat-o președintelui Comunității Evreilor din București, dr. Ely Berkowitz. Meyr Beck s-a născut la 13/25 decembrie 1845,



La vârsta de 13 ani a intrat pentru trei ani la un gimnaziu catolic-benedictin, unde disciplina și studiul erau reguli stricte. A terminat studiile secundare la un colegiu protestant, fiind remarcat și acordându-i-se bursă. La rândul său, a meditat copii pentru învățământ. În 1863, se află la Budapesta, iar în 1865 își începe studiile la Breslau (celebrul Seminar Rabinic, Universitatea - Facultatea de Filosofie, de Orientalistică ș.a.). A fost îndrumat și ajutat material de profesorii Z. Fraenkel și H. Graetz (cunoscutul istoric). După absolvire, a trăit scurte perioade la Cernăuți, Iași, dând meditații. A trecut prin experiența „vieții la țară”, pe moșia unui evreu, Mayerhoffer. Relațiile încordate cu arendașul, împilarea țăranilor l-au determinat să plece la București pentru a propovădui morala și omenia. Aici a cunoscut o serie de intelectuali evrei, printre care și pe dr. Adolf Stern. La 14 octombrie 1873, dr. M. Beck este prezentat ca director al Școlii „Iacob și Carolina Löebel”, fiind de față ministrul Cultelor și Instrucțiunii Publice, gen. Cristian Tell, fostul pașoptist.

La înmormântarea acestui erudit dascăl a vorbit, printre alții, și Gala Galaction, care l-a comparat cu Hilel. I-au adus elogii Șef Rabinul dr. Niemirower, dr. W. Filderman ș.a.

## Rabinul-savant M.A. HALEVY



În revista noastră, în septembrie 1997, publicistul Țicu Goldstein evoca, la 25 de ani de la moartea dr. M.A. Halevy, personalitatea acestui erudit rabin. Vom face o scurtă prezentare a vieții rodnice în fapte ale ilustrului cărturar. S-a născut la începutul veacului, în anul 1900 și după o viață de 72 de ani a lăsat în urmă una dintre cele mai docte reviste de iudaism din istoria evreimii europene: „Sinai”, pe care a condus-o în anii '20-'30. În revista „Sinai”, ca și în alte periodice, Rabinul M.A. Halevy a publicat o suită importantă de studii: „Pietrele funerare din Iași”, „Din arhiva iudaismului românesc”, „Problema kazarilor”, „Ștefan cel Mare și evreii”, „Despre Evreii Lehi” (polonezi), „Dr. I. Niemirower”, „Apocrife în istoriografia evreo-română”, „Franz Josef Sulzer - primul istoriograf al evreilor din România”, „Hasdeu ca istoric al iudaismului român”, „Pinkasim din București” (n.n. - *pinkas* = registru de stare civilă), „Monografia Templului Coral” (1935), „Templul Unirea Sfântă din

București”, „Misiunea rabinului”, „Medici evrei de origine hispano-portugheză” (în limba franceză), „Iacob Eraclitul și evreii” (în limba germană), „Comunitatea din Kronstadt-Brașov” (în limba idiș) ș.a.

Se știe că Halevy și-a desăvârșit studiile în Germania și Franța, din cauza restricțiilor din România, ceea ce nu l-a dezavantajat, dimpotrivă. Colaborator al Șef Rabinului dr. I.J. Niemirower, a participat la fondarea „Societății de studii iudaice”, a „Institutului de istorie evreo-română”.

Revista-anuar „Sinai” a apărut în 1926-1927, la București. Halevy a publicat și „Buletinul bibliotecii muzeului și arhivei istorice a Templului Coral” (1936-1939). Persecutat de regimul fascist, Halevy s-a expatriat, iar fiul său, Joseph, trăiește în Belgia, păstrând o parte din arhiva și corespondența părintelui. De fapt, Mayer Abraham Halevy a continuat o școală istoriografică de la Barasch la frații Schwarzfeld, care, după plecarea sa din țară, s-a întrerupt. Cei care îl continuă azi sunt dr. Carol Iancu, din Franța, și dr. Leon Rotman, ca și cercetătorii C.S.I.E.R., bunii noștri colaboratori dr. Hary Kuller și dr. Lya Benjamin. M.A. Halevy a știut să îmbine calitățile de rabin, adică de învățător al obștii, cu cele de istoric. Rămășițele sale pământești se află la Paris, dar el aparține istoriei României.

BORIS MARIAN

• **Pericopa MIȘPATIM** se citește sâmbătă, 25 februarie 2006 (27 Șvat 5766). După ce am primit Cele Zece Porunci pe Muntele Sinai (legile primite de Moșe), trebuie explicate poporului. Ne vom ocupa de una dintre ele: interzicerea dobândii la împrumuturi. Când dăm un împrumut cuiva ne este interzis de a lua, deci, procente. Un om trebuie ajutat pentru însuși faptul că el are nevoie de ajutor. Acest lucru este relevant de câteva ori în Tora, tocmai pentru importanța acestei interdicții. După marele Rambam, împrumuturile trebuie date fără dobândă, rațiunea lor trebuie să fie ajutorul mutual. În realitate, există instituții religioase în Israel și în lumea întreagă, acele *Kupot Gmilut Hessed*, care au ca scop împrumutarea nevoiașilor fără a lua nici o dobândă.

Tora nu interzice procentele în mod absolut, ci, după unii rabini, dacă valoarea banului își va pierde din puterea de cumpărare, suntem nevoiți să punem condiții de împrumut, pentru a ne asigura ca acesta să nu-și piardă valoarea.

\* Sâmbătă, 4 martie 2006 (4 Adar 5766), se citește **Pericopa TRUMA** - despre Templul ce trebuie ridicat în pustiu. În această pericopă ne vom ocupa de versetele „VEASU LI MIGDAȘ” („Și să mi se ridice un Templu”) și „VEȘAHANTI BETOHAM” („Și voi sta

## DIVREI TORA

REFLECȚII BIBLICE  
de ing. BARUCH TERCATIN

între ei”). Versetul din Tora ne pune în fața unei dileme. *Migdaș* indică un templu, la singular, iar expresia „Betoham” („între ei”), la plural, are în vedere pe cei care, în templu, respectă Divinitatea. Divinitatea nu se poate despărți de Tora, tot așa cum nici un părinte nu se poate despărți de copilul său iubit. Acest *Migdaș* (templu) va fi cu adevărat în mijlocul taberei poporului, numai dacă oamenii vor păstra și respecta cele scrise în Tora. Nu este suficient să ridici Templul; oamenii trebuie să aibă calități care să merite această cinste.

Prezența Divinității are și o funcție educativă. Ea ne determină să alegem calea cea bună. Trăim în permanență cu speranța că, în zilele noastre, *Migdașul* se va reclădi - și acest lucru se va întâmpla o dată cu venirea lui Mesia.

\* Sâmbătă, 11 martie 2006 (11 Adar 5766), se citește **Pericopa TEȚAVE** - care

se ocupă tot de *Migdaș*. Aflându-ne în a doua sâmbătă dintre cele patru înaintea lunii Nisan, vom prezenta aici fragmentul din Tora aflat în cel de-al doilea Sul de Tora, care se scoate din amvon, din care citim capitoul ZHOR.

Este obligația fiecăruia să știe ce se spune despre poporul AMALEK. „ZHOR MA ASA LEHA AMALEK” - „Nu uita ce ți-a făcut Amalek”. A fost și este o atenționare permanentă de a ne păzi de cei ce vor să atenteze, să distrugă poporul evreu. Ori de câte ori a fost uitată această prevenire, suferințele și tragedia i-au lovit pe evrei. Din păcate, înaintea Holocaustului, evreii nu și-au dat seama că în multe locuri unde trăiau de secole, Amalek pregătea nimicirea lor.

De aceea, în fiecare an, există o sâmbătă, numită ȘABAT ZHOR-Șabatul în care trebuie să ne aducem aminte ce ne-a făcut Amalek, cel care a vrut să ne nimicască, fără motiv, încă de când ne aflăm în pustiu.

Luni, 13 martie 2006 (13 Adar 5766), este **POSTUL ESTEREI**, instituit în amintirea celor trei zile de post pe care le ceruse Estera poporului evreu din Șușan. Seara se citește *Meghilat Ester* și apoi ne vom bucura de sărbătoarea de Purim, care marchează salvarea evreilor din ghearele lui Haman, ce făcea parte din familia Amalek. Sărbătoarea de **PURIM**, care începe după ce se termină postul, se continuă marți, 14 martie 2006 (14 Adar 5766).